

Glavna geografska područja

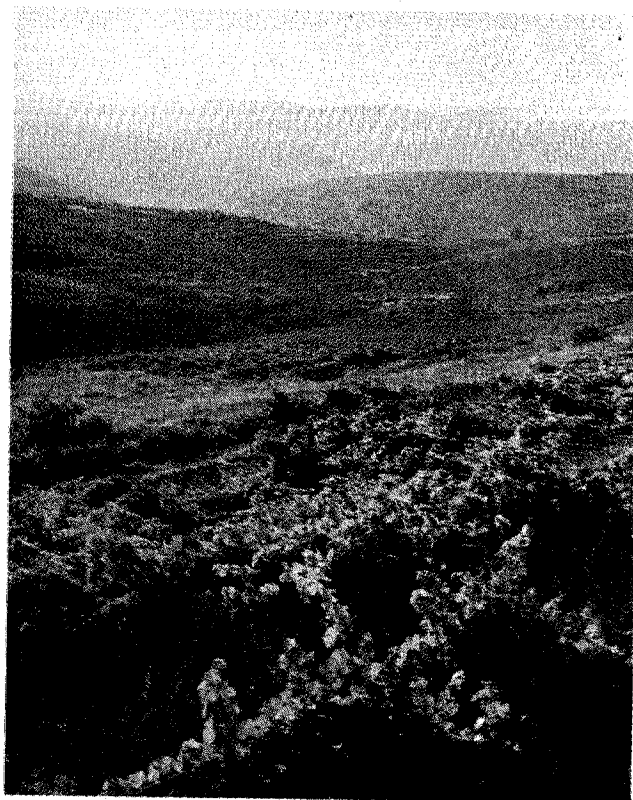
Geografska podjela Palestine može se vidjeti iz zemljopisne karte. Usredotočit ćemo se na one geografske značajke koje su utjecale na tijek političkih događaja u Starom zavjetu. Najupadljivije su razlike između »pustinje i obrađenog tla«, između planina i obalnih ravnica. Južno od crte koja spaja Alepo s Hasetkom u Siriji, oborine se smanjuju i pretvaraju stepu u »pustinju valovitih visoravni« visokih između 100 i 300 metara. Južni dio Palestine također je pustinja, u obliku trokuta – Negev. Zapadni je dio ravna blaga valovita ravnica, a istočni je brdovit, jako ispran, kamenitog pustinskog izgleda. Negev i Sinaj na jugu bili su prostor kojim su se Izraelci kretali prije njihova naseljavanja u »domovinu«.

Središnji hrbat slojevitog vapnenca sjeverno od pustinje Negev, oblikuje nizak planinski lanac od Judeje, kroz Samariju,

do donje Galileje. Gornja se Galileja sastoji od mlade bazaltne lave koja probija koru vapnenca. Nad njom se uzdiže planina Libanon, s vrhom iznad 1000 m, i nastavlja se prema sjeveru planine Ansarije. Taj brdoviti hrbat bio je jezgra izraelskog teritorija. Istočno od tih planinskih lanaca nalazi se sustav dolina nastalih tektonskim rasjeklina-
ma, povezanih Jordanskom dolinom između Galilejskog jezera i Mrtvoga mora na jugu, dok depresija Orontes-Hama-Gab, nastavlja geološku pukotinu na sjever u Siriju.

Obala se sjeverno od Gaze sastoji od širokog pojasa promjenjivih pješčanih dina koje se postupno sužuju. Od Jafe-Tel Aviva prema sjeveru ima dovoljno vlage za biljni pokrov koji sprečava daljnje širenje pješčanih dina, a taj predio, sve do rijeke Jarkon, bilo je filistejsko područje. Šaronska ravnica, između rijeke Jarkon i Krokodil, močvarna ili gusto pošumljena, činila je zaštitni pojas između zemlje Filistejaca i Fenicije;

◀ Pustinja Negev u blizini Avdata.
Judejsko gorje: u prvome planu vide se vinogradi

Samarijsko gorje:
stjenoviti brežuljci, obrađeni obronci

tu se smjestilo Efrajimovo pleme jer je to bilo slabo nastanjeno pa tako i hranom bogato područje. Sjeverno od gore Karmel obala je stjenovitija i nazubljena. Tu su Feničani učvrstili svoju moć u prirodnim pristaništima Tira i Sidona.

Utjecaj geografije na događaje

Ekološki prijelaz između »zemlje« i »pustine« bio je od velikog značaja u Bibliji. Suprotnost između planinskog »hrpta« i priobalne ravnice bila je još važnija. Planine su imale malu prednost u većoj količini oborina, boljem isušavanju tla i bile su plodnije rodnim stablima. Bila je velika potražnja za maslinovim uljem, vinom, grožđicama i suhim smokvama iz Egipta i drugih krajeva, otkuda su se tražili ti proizvodi. I što je još važnije, nepristupačan teren omogućavao je svakom naselju da

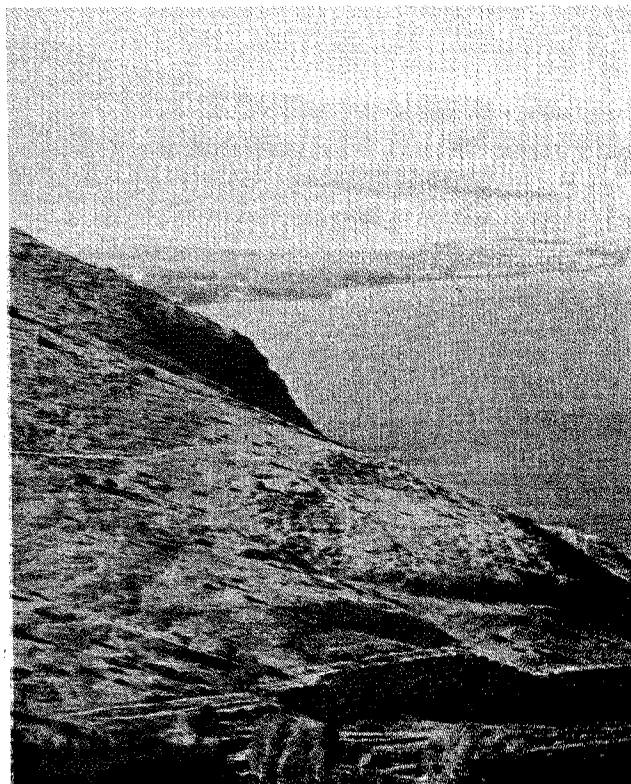
postane utvrda; na raspolaganju im je bilo obilje kamenja za izgradnju čvrstih obrambenih utvrda. Ali na priobalnim ravnica nije bilo kamenja, teško je bilo braniti naselje, a međunarodni put Via maris (Primorski put), kojeg su sagradili Egipćani, ostao je dugo vremena pod nadzorom Egipta. Ova je ravnica doista bila istočna granica mediteranskog svijeta, više nego zapadni rub Azije sa svojim stepskim narodima.

Filistejci su se bili smjestili na južnom dijelu obale uz pristanak Egipćana i bili su čuvari Primorskog puta. Feničko je područje počinjalo ondje gdje je cesta napuštala obalu da bi prešla preko gore Karmel u Ezdrelonsku ravnicu. Izgleda da su Feničani poštivali filistejsko-egipatsku utjecajnu sferu i nisu se širili prema jugu. Kad je oslabio utjecaj Egipta, David je sa svojim vojskovođama oteo Filistejcima njihove posjede u »Šefeli« ili zoni pobrežja iza obale i prinudio ih da ostanu u južnoj priobalnoj ravnici.

Ravnica uz obalu

Galileja: obrađene doline među suhim bregovima uz »Kineret«, Galilejsko jezero u obliku harfe.

ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE IZRAELSKJE ZEMLJE

Glede smještaja pojedinih mjesta vidi
Izrael u starozavjetno doba, str. 116
Izrael u novozavjetno doba, str. 464

